

Sygn. akt I ACa 450/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Bogusław Suter
Sędziowie	:	SA Elżbieta Kuczyńska (spr.) SA Elżbieta Bieńkowska
Protokolant	:	Małgorzata Sakowicz - Pasko

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **w M.**

przeciwko **M. P. i L. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego M. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 2 czerwca 2015 r. sygn. akt I C 206/15

I. zmienia zaskarżony wyrok i powództwo oddala;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego M. P. kwotę 2.000 zł tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej;

III. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 5.174 (pięć tysięcy sto siedemdziesiąt cztery) zł tytułem brakującej części opłaty od apelacji.

(...)

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) w M. wnosił o zasądzenie solidarnie od pozwanych M. P. i L. P. kwoty 143 475,77 zł z umownymi odsetkami od 09.02.2015 r. do dnia zapłaty ustalonymi według zmiennej stopy procentowej określonej uchwałą Zarządu (...)w M. nr (...) wynoszącej czterokrotną wysokość stopy lombardowej NBP w stosunku rocznym obecnie wynoszącej 12 % oraz o zasądzenie od pozwanych kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazywał, że strony łączyła

umowa o udzielenie odnawialnego kredytu w rachunku bieżącym. Ponieważ od miesiąca października 2014 r. pozwani nieprawidłowo realizowali postanowienia umowne i doprowadzili do zaległości w dniu 12 stycznia 2015 r. nastąpiło wypowiedzenie umowy, a powód wezwał pozwanych do dobrowolnego uregulowania długu w wysokości 420 888,84 zł, w tym 408 462,14 zł kapitał, 11 257,47 zł odsetki zwykłe, 1 089,23 zł odsetki karne i 80 zł koszty wezwania zgodnie z Tabelą opłat i prowizji. W dniu 09.02.2015 r. dłużnicy dokonali częściowej spłaty zadłużenia w kwocie 280 000 zł, z czego kwota 264 986,37 zł przeznaczona została na częściową spłatę kapitału, kwota 11 257,47 zł na spłatę odsetek zaległych, kwota 3 676,16 zł na spłatę odsetek karnych liczonych do dnia 08.02.2015 r. i kwota 80 zł na spłatę kosztów wezwań. Dochodzona kwota stanowi pozostałe zadłużenie, które nie zostało spłacone.

Nakazem zapłaty z dnia 6 marca 2016 r. w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Olsztynie nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie powodowemu Bankowi dochodzoną pozwem kwotę wraz z odsetkami umownymi od 9 lutego 2015 r. oraz kwotę 5 411 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwani wnieśli od tego nakazu zapłaty sprzeciwu domagając się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu. Pozwany M. P. w uzasadnieniu wskazywał, że powód nie wykazał istnienia ani wysokości roszczenia, natomiast pozwana L. P. wskazywała, że kredyt został zaciągnięty przez jej męża na prowadzenie działalności gospodarczej. Twierdziła, że wprawdzie wyraziła zgodę na jego zaciągnięcie, ale zgodnie z porozumieniem między małżonkami, to pozwany miał spłacać kredyt i osiągać z niego korzyści. Podnosiła, że pozwany przestał spłacać kredyt robiąc jej na złość.

Wyrokiem z 2 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził solidarnie od pozwanych M. P. i L. P. na rzecz powoda kwotę 143 475,77 zł z umownymi odsetkami ustalonymi według zmiennej stopy procentowej określonej uchwałą Zarządu (...) w M. nr (...) wynoszącej czterokrotną wysokość stopy lombardowej NBP w stosunku rocznym obecnie wynoszącej 12 % od 09.02.2015 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 10 791 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ten ustalił, że pozwani są małżeństwem i pozostają w ustroju wspólności ustawowej. Pozwany prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) (...). W dniu 19 sierpnia 2004 r. pozwani zawarli z(...) w M. umowę o udzielenie odnawialnego kredytu w rachunku bieżącym w maksymalnej kwocie 400 000 zł na okres jednego roku. Umowa była przedłużana aneksami na następne lata. Aneksem z 12 sierpnia 2011 r. podwyższono limit kredytowy do kwoty 550 000 zł. Aneksem z 13 sierpnia 2012 r. wydłużono czas obowiązywania umowy do 30 lipca 2024 r. W kolejnych aneksach strony powiększały zabezpieczenie lub prolongowały spłatę rat. Na wniosek pozwanego aneksem z 15 stycznia 2014 r. prolongowano spłatę 5 miesięcznych, wymagalnych rat kredytu w kwocie po 3 986 zł każda (łącznie 19 930 zł).

Z dalszych ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że pismem z 30 grudnia 2014 r. powód z uwagi na zaleganie ze spłatą rat kredytowych wypowiedział pozwanym umowę kredytu w trybie natychmiastowym, wyznaczając termin spłaty kwoty 419 621,19 zł do dnia 12 stycznia 2015 r. (w tym 408 462,14 zł kapitał, 5 166,85 zł zaległe odsetki, 5 952,20 zł odsetki liczone do 30 grudnia 2014 r., 40 zł koszty wezwań do zapłaty).

Kolejnym pismem z 13 stycznia 2015 r. (...) wezwał pozwanych do dobrowolnej zapłaty kwoty 420 888,84 zł w terminie do 20 stycznia 2015 r.

W dniu 9 lutego 2015 r. pozwani dokonali częściowej spłaty zadłużenia wpłacając kwotę 280 000 zł. Została ona zaliczona przez powoda na częściową spłatę kapitału - 264 986,37 zł, na spłatę odsetek zaległych - 11 257,47 zł, na poczet odsetek karnych liczonych do dnia 08.02.2015 r. - 3 676,16 zł i na poczet kosztów wezwań - 80 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 10 lutego 2015 r. powodowy Bank wystawił wyciąg z ksiąg banku, zgodnie z którym posiada wierzytelności w stosunku do pozwanych z tytułu nieuregulowania należności wynikającej z zawartej umowy kredytowej w postaci wymagalnego kapitału kredytu w kwocie 143 475,77 zł i odsetek od kwoty kapitału obliczonych

według zmiennej stopy oprocentowania zgodnie z uchwałą Zarządu (...) w M. nr (...) - wynoszącą czterokrotną wysokość stopy lombardowej NBP w stosunku rocznym, która od 9 lutego 2015 r. wynosiła 12 %.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał roszczenie powoda za w pełni zasadne. Wskazał, że zgodnie z art. 95 ust. 1 prawa bankowego księgi rachunkowe banków i sporządzane na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzone pieczęcią banku, jak również sporządzone w ten sposób pokwitowania odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. Stosownie do ust. 1a tego przepisu, moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w nim w postępowaniu cywilnym. W ocenie Sądu pierwszej instancji, powołany przez powoda dokument spełnia wymogi co najmniej dokumentu prywatnego – zawiera pieczęć banku i treść określonego oświadczenia wiedzy, wynikającej z ksiąg bankowych, podpisaną przez prezesa i wiceprezesa (...) w M., a więc osoby upoważnione do wypowiedzania się w jego imieniu. Zdaniem Sądu, przy uwzględnieniu, że pozwani nie podważali wiarygodności ani rzetelności tego dokumentu, nie wykazali, że faktycznie spłacili zaciągnięty kredyt w części pozostałej do spłaty po odliczeniu wpłaconej kwoty 280 000 zł ani, że ustalone przez Bank zadłużenie jest niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, wspomniany dowód jest wystarczający do wykazania istniejącego zadłużenia pozwanych. Sąd podkreślił, że dowodowi temu pozwany przeciwstawił tylko gołosłowne kwestionowanie istnienia zadłużenia, nie oferując żadnych konkretnych środków dowodowych, choćby potwierdzeń dokonanych spłat, czy dowodu z opinii odpowiedniego biegłego na okoliczność „kontroli rachunków powodowego Banku w odniesieniu do nich” oraz weryfikacji poprawności wyliczenia przez Bank dochodzonego zadłużenia.

Sąd wskazał również, że w sytuacji, gdy pozwana była współkredytobiorcą, podpisała wszystkie umowy i aneksy do nich, pozostaje z pozwanym w ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej, to ponosi pełną i solidarną odpowiedzialność za istniejące zobowiązanie z tytułu umowy kredytowej.

Apelację od tego wyroku wnieśli obydwójce pozwani przy czym apelacja L. P. postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2016 r. została odrzucona. Postanowienie to uprawomocniło się bez zaskarżenia.

Pozwany M. P. zaskarżając wyrok w całości zarzucał mu naruszenie:

1) przepisów art. 6 k.c. i 232 k.c. poprzez uznanie, że na pozwanym ciążył obowiązek udowodnienia braku zobowiązania względem powoda podczas gdy zgodnie z regułami rozkładu ciężaru dowodu to na powodzie spoczywał obowiązek wykazania istnienia i wysokości dochodzonego roszczenia,

2) przepisu art. 230 k.p.c. poprzez ustalenie, że pozwany uznał twierdzenia powoda gdyż nie ustosunkował się do jego twierdzeń, podczas gdy pozwany w sprzeciwie do nakazu zapłaty oraz na rozprawie wyraźnie kwestionował zarówno istnienie, jak i wysokość roszczenia powoda,

3) przepisu art. 95 ust. 1a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe przez jego nie zastosowanie i uznanie, że wyciąg z ksiąg banku przedłożony przez powoda jest wystarczającym dokumentem do wykazania zadłużenia pozwanych.

Powołując się na te zarzuty pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest uzasadniona.

W okolicznościach tej sprawy zasadnie skarżący zarzuca Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 6 k.c. i 232 k.p.c.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, a według art. 232 k.p.c. strona w postępowaniu sądowym zobowiązana jest wskazywać fakty oraz dowody na potwierdzenie swoich twierdzeń. Wobec powyższego, powód, który uzasadniając żądanie pozwu powoływał się na skuteczne wypowiedzenie umowy kredytowej i dochodził w związku z tym niespłaconego kapitału wraz z odsetkami umownymi od przeterminowanego zadłużenia powinien był w pierwszej kolejności wykazać skuteczność wypowiedzenia umowy, a następnie wysokość dochodzonego roszczenia. Sąd Apelacyjny, odmiennie niż Sąd Okręgowy, ocenia, że powód przedkładając z pozwem określone dowody nie sprostął temu obowiązkowi. Ocena prawna sprawy przez Sąd pierwszej instancji niesłusznie skoncentrowała się wyłącznie wokół kwestii wykazania wysokości dochodzonej kwoty i oceny mocy dowodowej przedłożonego na tę okoliczność wyciągu z ksiąg powodowego Banku, podczas gdy wobec zakwestionowania przez pozwanego w sprzeciwie zarówno istnienia, jak i wysokości roszczenia powinna obejmować wszystkie elementy stanu faktycznego istotne dla uzasadnienia roszczenia powoda. W pierwszej kolejności ocenić więc należało skuteczność oświadczenia Banku o wypowiedzeniu umowy kredytowej, bowiem dopiero pozytywna ocena prawna tej okoliczności otwierała drogę do dalszych rozważań i oceny w zakresie wykazania dochodzonej kwoty co do wysokości.

Przypominając, że w uzasadnieniu pozwu powód powoływał się na wypowiedzenie w dniu 30.12.2014 r. zawartej z pozwanymi umowy o kredyt z powodu zalegania przez pozwaną z jego spłatą należy wskazać, że do pozwu powód dołączył kopię pisma z tej daty, kierowanego do pozwaną, podpisanego przez 2 członków Zarządu Banku, nazwanego wezwaniem przedsądowe (k. 13) z którego treści wynika, że powodowy Bank wypowiada umowę kredytu na podstawie § 17.1 umowy kredytowej nr (...) zawartej w dniu 19.08.2004 r. wraz z późniejszymi aneksami w trybie natychmiastowym, a powodem wypowiedzenia umowy jest zaleganie ze spłatą 2 rat kredytu na kwotę 5 166,85 zł.

Z dołączonej umowy o udzielenie odnawialnego kredytu w rachunku bankowym (k. 16 i nast.) wynika tymczasem, że wspomniany wyżej § 17.1. umowy mógł stanowić podstawę rozwiązania umowy kredytowej ze skutkiem natychmiastowym wyłącznie w dwóch enumeratywnie wymienionych przypadkach tj. po pierwsze ogłoszenia upadłości kredytobiorcy, po drugie dokonania zbycia lub obciążenia rzeczy ruchomych i nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytu. Żaden z tych przypadków nie został powołany w oświadczeniu z 30.12.2014 r.; nie wykazano przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy kredytowej ze skutkiem natychmiastowym także w toku procesu. Musi to skutkować oceną, że oświadczenie o rozwiązaniu umowy w trybie art. 17.1. ze skutkiem natychmiastowym, nawet jeżeli dotarło do adresatów (k. 14 i 15), nie mogło być skuteczne z uwagi na brak uzasadnionej przyczyny jego złożenia.

Wskazana przez Bank przyczyna złożenia oświadczenia woli z 30.12.2014 r. tj. zaleganie ze spłatą rat kredytowych, w umowie stron została przewidziana jako przyczyna wypowiedzenia umowy kredytu przed terminem spłaty (§ 17 ust. 1 pkt 3).

Pomiędzy tymi, uregulowanymi umownie sposobami rozwiązania umowy, zachodzą istotne różnice. W przypadku skutecznego rozwiązania umowy w trybie art. 17.1 ust. 1 umowę uważa się za rozwiązaną z chwilą dotarcia do kredytobiorcy oświadczenia Banku, a od dnia następnego po dniu doręczenia oświadczenia kredytobiorca jest obowiązany za każdy dzień opóźnienia płacić odsetki od kwoty kredytu według stawki dla zadłużenia przeterminowanego (§ 17.1 ust. 2). W przypadku wypowiedzenia umowy w trybie § 17. ust. 1 pkt 3 termin wypowiedzenia, liczony od daty doręczenia, wynosi 30 dni i dopiero wobec niespłacenia zadłużenia w terminie wypowiedzenia kredytobiorca jest obowiązany za każdy dzień opóźnienia płacić odsetki od kwoty kredytu według stawki dla zadłużenia przeterminowanego od dnia następnego po upływie terminu wypowiedzenia (§ 17 ust. 2 i 3).

Zakładając, że po złożeniu bezskutecznego (bo nieopartego o umowną przyczynę) oświadczenia woli Banku o rozwiązaniu umowy kredytowej w trybie natychmiastowym, na skutek późniejszych oświadczeń woli stron umowy mogło dojść do rozwiązania umowy bądź to w trybie § 17. ust. 1 pkt 3, bądź to wskutek złożenia zgodnych oświadczeń obu stron o rozwiązaniu umowy należy mieć na względzie, że brak zgłoszenia przez powoda w tym zakresie jakichkolwiek twierdzeń i dowodów, także po zasygnalizowaniu przez Sąd drugiej instancji wadliwości oświadczenia woli z 30.12.2014 r., uniemożliwia dokonanie ustaleń i ocen uzasadniających przyjęcie, że umowa o kredyt została

skutecznie wypowiedziana/rozwiązana, a powodowy Bank może dochodzić od pozwanych niespłaconego kapitału i umownych odsetek według stawki dla zadłużenia przeterminowanego.

Należy zwrócić uwagę, że oświadczenie Banku z 30.12.2014 r. zostało doręczone pozwanej w dniu 02.01.2015 r., a pozwanemu w dniu 12.01.2015 r. (k. 14 i 15). Powodowy Bank, jak wynika z uzasadnienia pozwu, a także z przedłożonego wyciągu z ksiąg bankowych (k. 9) naliczył odsetki „karne”, czyli według stawki dla zadłużenia przeterminowanego poczynając od dnia 13.01.2015 r. Uwzględniając, że oświadczenie Banku z dnia 30.12.2014 r. oparte na nieprzewidzianej w umowie przyczynie rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym nie mogło wywołać oczekiwanego przez Bank skutku prawnego w dniu jego doręczenia kredytobiorcom, nie mogli oni też w konsekwencji być obciążeni odsetkami od należności przeterminowanej od dnia 13.01.2015 r.

Nadto, jest bezsporne, że w dniu 09.02.2015 r. pozwani dokonali wpłaty na rzecz Banku kwoty 280 000 zł, która została zarachowana na poczet spłaty części kapitału i odsetek zaległych, ale także na spłatę odsetek od należności przeterminowanej liczonych do dnia 08.02.2015 r. Dowód, który Sąd Okręgowy uznał za wystarczający do wykazania dochodzonej pozwem wierzytelności powoda tj. wyciąg z ksiąg Banku (k. 9), został sporządzony 10 lutego 2015 r. i uwzględnił ten stan rzeczy.

Okoliczności te, przy uwzględnieniu, że pozwany od początku procesu kwestionował, choć w nieporadny sposób, istnienie i wysokość roszczenia oraz podnosił, że nie może zweryfikować, jak została wyliczona kwota wynikająca z oświadczenia Banku z 30.12.2014 r., a w konsekwencji także prawidłowości zarachowania wpłaconej kwoty 280 000 zł, uzasadniały trafność zarzutu apelacyjnego sformułowanego w pkt 1 i ocenę, że powodowy Bank nie wykazał w prawidłowy i przekonujący sposób istnienia zobowiązania pozwanych do zapłaty objętej pozwem kwoty i dochodzonych od niej odsetek.

Odnosząc się dla porządku do kolejnych zarzutów apelacyjnych należy wskazać, że Sąd Okręgowy nie naruszył art. 230 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Taka sytuacja w sprawie nie miała miejsca, bowiem czym innym jest stwierdzenie Sądu pierwszej instancji, że pozwany nie podważył skutecznie dowodu przedłożonego przez powoda w postaci wyciągu z ksiąg banku.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia art. 95 ust. 1 a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe. Już jego konstrukcja i rozwinięcie wskazują, że w istocie skarżącemu chodzi o niewłaściwą, jego zdaniem, ocenę przez Sąd Okręgowy wartości i mocy dowodowej przedłożonego przez powoda dokumentu prywatnego w postaci wyciągu z ksiąg Banku datowanego opatrzonego datą 10.02.2015 r., bowiem zarzuca Sądowi pierwszej instancji niezasadne uznanie, że dowód ten jest wystarczającym dokumentem do wykazania zadłużenia pozwanych. Z oceny przeprowadzonej przez Sąd pierwszej instancji wynika, że oceniał ten dowód jako dokument prywatny. Prawdą jest, że dokument prywatny, może również stanowić dostateczny dowód istnienia roszczenia i jego wysokości. Należy jedynie mieć na względzie, że moc dowodowa dokumentu prywatnego jest słabsza, niż dokumentu urzędowego, ponieważ nie korzysta on z domniemania, że jego treść jest zgodna ze stanem rzeczywistym. Jego przydatność dla wykazania określonej okoliczności powinna być oceniana w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu całokształtu zebranego w sprawie materiału, czemu Sąd Okręgowy uchybił, dokonując oceny dowodów tylko fragmentarycznej. W konsekwencji wywiódł błędne wnioski i dokonał wadliwej oceny roszczenia powoda.

Reasumując, ze wskazanych wyżej przyczyn, wniosek apelacji o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa okazał się zasadny.

Zmieniając wyrok także w stosunku do pozwanej, która skutecznie wyroku nie zaskarżyła Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że w razie współuczestnictwa materialnego opartego na wspólności praw lub obowiązków wniesienie apelacji przez jednego ze współuczestników umożliwia sądowi rozpoznanie sprawy na rzecz pozostałych współuczestników. Powód powołał się na solidarną odpowiedzialność pozwanych, a Sąd pierwszej instancji przyjmując tę solidarność pozwanych w zaskarżonym wyroku, dał podstawę do zastosowania w sprawie art. 378 § 2 k.p.c., tj. zostały spełnione warunki do rozpoznania z urzędu sprawy także na rzecz współuczestników. W doktrynie i orzecznictwie

przyjmuje się, że współuczestnictwo materialne bierne oparte na wspólności obowiązków występuje m.in. w zakresie odpowiedzialności solidarnej. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 14 lutego 2007 r. II CK 5/06 (Lex nr 274137) wynikający z art. 378 § 2 k.p.c. wyjątek od zasady dyspozycyjności i zasady związania granicami apelacji przez przyznanie sądowi odwoławczemu możliwości wyjścia we wskazanej w tym przepisie sytuacji poza podmiotowe granice zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji został podyktowany interesem publicznym, który uzasadnia eliminowanie takich sytuacji, by w stosunku do poszczególnych współuczestników sporu, którym przypisano wspólne obowiązki, obowiązywać miałyby rozbieżne rozstrzygnięcia sądowe tylko dlatego, że niektórzy z nich nie zaskarżyli wyroku sądu pierwszej instancji. Zaskarżenie wyroku przez jednego z pozwanych - współdłużników solidarnych - sprawiło, że wyrok nie stał się prawomocny także w stosunku do pozostałych (art. 363 § 3 k.p.c.). Sąd Apelacyjny rozpoznał, zatem sprawę z urzędu, na podstawie art. 378 § 2 k.p.c., także w stosunku do pozwanej.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 378 § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Powód jako przegrywający sprawę jest obowiązany zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty tego postępowania tj. uiszczoną część opłaty od apelacji w wysokości 2 000 zł.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. 2016, poz. 623), przy odpowiednim zastosowaniu zasady wynikającej z art. 98 § 1 k.p.c., obciążono powoda także obowiązkiem uiszczenia brakującej opłaty od apelacji, od której uiszczenia pozwany został zwolniony (w wysokości 5 174 zł).

(...)